

Kunnskapsdepartementet

Postmottak@kd.dep.no
V/ Christian Kolstad

likeverd og
likestilling

Vår ref: 1.12.07.r.g.h.

Deres ref. 200704838

06.12.07

Høring; forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven

NHF vil i forbindelse med forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven levere følgende innspill.

NHF ser positivt på at retten til videregående opplæring for voksne født etter 1. januar 1978 utvides. Vi ser også positivt på at retten til spesialundervisning utvides til lærlinger og voksne.

NHF er enig med departementet i at, lærlinger og lære kandidater i så stor grad som mulig må få tilpasset undervisning i den ordinære opplærings situasjonen, men uten at muligheten til å få spesialundervisning svekkes. Enkelte deler av dette forslaget bidrar til å undergrave departementets egen intensjon.

Norges Handikapforbunds hovedkonklusjon er at:

Endringene foreslått i opplæringsloven innebærer en svekkelse av retten til spesialundervisning. I tillegg vil endringene som foreslås i lovteksten svekke fokuset og føringene som knyttes til å sikre en opplæring tilpasset den enkelte elevs evner og forutsetninger.

Norges Handikapforbunds krav er:

- Teksten og plasseringen av formålsparagrafen § 1 -2 må ikke endres, og § 5.1 bør beholdes med endringen at lærlinger og lære kandidater føres inn etter "Elevar..."
- Den enkelte skole må ikke få rett til å fatte vedtak om spesialundervisning uten at det foreligger sakkyndig vurdering.

Endret formålsparagraf gir svekket fokus på tilpasset opplæring

Vi vil framheve viktigheten av en formålsparagraf som angir tydelig hva som er lovens formål. I formålsparagrafen framheves de viktigste hensyn bak loven og de nærmere utformingene av den. Formålsparagrafen vil virke informativt ved å presentere hvilke hensyn loven er ment å ivareta, og den vil være en retningslinje ved tolkning av øvrige bestemmelser i loven. Retten til tilpasset opplæring slik den formuleres i § 1-2 er et meget viktig signal og et hovedelement i loven.

Endret §§ 5.1 – 5.3 svekker retten til spesialundervisning

- Situasjonen i dag er slik at mange skoler ikke besitter nødvendig kompetanse for å fatte enkeltvedtak i forhold til spesialundervisning.
- Den økonomiske situasjon hos skoleeier og skoleledelse gir ikke trygghet for at lovens forutsetninger og behov blir lagt til grunn for et enkeltvedtak.
- Endringsforslaget legger et alt for stort ansvar på foreldrene.
- Endringsforslaget sette foreldre i en vanskelig situasjon i forhold til en skole de skal samarbeide med.
- Endringsforslaget vil innebære store ulikheter både når det gjelder saksbehandling og tilbud.
- Den spesialpedagogiske kompetansen i skolen må styrkes
- Den pedagogisk – psykologiske tjenesten bør styrkes slik at både arbeidet mot den enkelte elev og mot systemet kan bedres.

Kommentar.

NHF ser dette forslaget om endring i opplæringsloven som et skritt i en retning som vil svekke retten til spesialundervisning.

Vi vil bemerke at funksjonshemmedes organisasjoner i høringer til NOU 2003:16 "I første rekke", unisont gikk i mot at denne retten ble fjernet eller svekket.

NHF synes det er litt merkelig at det kommer forslag om slike endringer i opplæringsloven nå, samtidig som det settes ned et utvalg med tung ekspertise som skal utrede spørsmålet om; "Bedre læring for barn, unge og voksen med særlige behov". Til dette kan det tilføyes at Fylkesmannen i 2007 gjennomførte tilsyn med en rekke kommuner i landet for å kontrollere om skoleeier oppfyller lovens krav til tilpasset opplæring og spesialundervisning. Fylkesmannens tilsyn avdekket forhold som også Norges Handikapforbund har tatt opp ved en rekke anledninger. Tilsynet førte til en rekke medieoppslag. Av forhold tilsynet avdekket var;

- At det finnes elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, og som ikke får vedtak om spesialundervisning
- At det ikke alltid fattes vedtak når PP-tjenesten ikke anbefaler spesialundervisning.

- At det finnes elever som mangler sakkyndig vurdering i forhold til rett til spesialundervisning.
- At ikke alle elever med rett til spesialundervisning har fått utarbeidet individuell opplæringsplan og halvårsrapport.

NHF er tilhenger av at elever i så stor grad som mulig skal få tilpasset opplæring i den ordinære klasse/gruppe situasjonen, men å svekke retten til spesialundervisning i dag er ikke veien å gå. Etter vår mening svekkes retten nå på to måter.

1. Ved at retten flyttes ned fra § 1 -2 til ny 5.1. og at gammel 5.1 blir 5.2. Det ligger en ikke ubetydelig signaleffekt og en informasjonsverdi i å ha retten til tilpasset opplæring i § 1 og retten til spesialundervisning i 5.1
2. Ved at den enkelte skole gis rett til å fatte vedtak uten at det foreligger sakkyndig vurdering.

Det er av stor betydning at formuleringen om at; *"Opplæringa skal tilpassast evnene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidaten"*, står i § 1. Dette er en meget viktig del av hele fundamentet for norsk skole. Å fjerne denne formuleringen fra § 1 vil være et meget uheldig signal.

NHF har forståelse for at departementet ønsker å framheve at spesialundervisning er en form for tilpasset opplæring, men vi mener at dette må gjøres på annen måte enn gjennom loven.

NHF vil foreslå at den opprinnelige teksten i 5.1 beholdes, men at lærling og lære kandidat nevnes sammen med eleven i innledningen; Teksten blir da;

Omformulert 5.1;

"Elevar, lærlinger og lære kandidater som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning."

Argumentasjonen i høringsnotat for å foreta disse endringene holder etter NHF sin mening ikke mål dersom hensikten ikke skal være å svekke den eksisterende retten til spesialundervisning.

Det er positivt at den enkelte skole tilpasser undervisningen slik at behovet for spesialundervisning blir mindre. Vi vil vi bemerke at det er lovens målformulering at undervisningen skal være tilpasset. Det er altså ingen hindringer for at den enkelte skole legger opp til en tilpasset undervisning.

Om den enkelte skoles rett til å fatte enkeltvedtak:

Dersom den enkelte skole skal fatte enkeltvedtak om spesialundervisning må skolen tilføres en helt annen kompetanse, både i forhold til spesialpedagogikk og til saksbehandling, enn den de besitter i dag.

Dersom den enkelte skole skal gis mulighet til å fatte vedtak i slike saker vil økonomiske hensyn med stor sannsynlighet veie tyngre enn de pedagogiske. PPT-rolle er en garantist for at elevens forutsetninger og behov settes først og er viktig for å kvalitetssikre vedtak.

Foreldre vil komme i en vanskelig vurderingssituasjon hvor de får forsikringer om at skolen setter i verk tiltak, men hvor deres mulighet for å følge opp og evaluere tiltaket svekkes.

Skoler vil i mange tilfeller ikke innse at de har behov for å innhente sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. I en slik situasjon legges det et alt for stort ansvar på foreldrene. Det er urimelig at foreldre skal settes i en situasjon hvor de må overprøve skolens vurdering om denne har tilstrekkelig kompetanse til å fatte enkeltvedtak. Endringene i forslaget vil klart forsterke ulikheter i systemet.

NHF har med utgangspunkt i flere enkelthenvendelser også betenkeligheter i forhold til at mange skoler ikke opplyser om forvaltningslovens bestemmelser når det er fattet et enkeltvedtak, klageadgang osv.

Hovedhensikten med dette forslaget, som det også uttales klart, er at det skal frigjøres ressurser i den pedagogisk – psykologiske tjenesten. NHF vil foreslå at en i stedet tar grep for å styrke denne tjenesten. Ved en styrking kan PPT fylle både behovet for å utrede enkeltelever og til å virke systemretta mot den enkelte skole. PPT rådgivning spiller etter NHFs mening en viktig rolle som kvalitetssikrer av så vel spesialundervisning som tilpasset undervisning generelt. Den veiledning som PPT gir til skoler og foreldre har stor betydning for beslutninger og ikke minst holdninger, både når det gjelder det pedagogiske og det mer organisatoriske i forhold til individuelle opplæringsplaner.

Den spesialpedagogiske kompetansen i den norske skolen må styrkes. Dette er en grunnleggende forutsetning for at målsettingen om at elevene skal få en tilpasset opplæring ut fra egne forutsetninger og behov i større grad skal kunne oppfylles. Dette gjøres ikke ved at retten til spesialundervisning svekkes, men ved at den spesialpedagogiske utdanningen styrkes og at denne kompetansen i større grad vektlegges i lærerutdanningen generelt.

Det faktum at den norske skolen faktisk har inkludering og tilpasset opplæring som grunnleggende målsettinger bør i større grad løftes fram i lærerutdanningen og i informasjon ut til skolene. Dette innebærer at skoler og lærere ikke kan velge bort dette.

Vennlig hilsen
Norges Handikapforbund

Eilin Reinaas
Forbundsleder
Sign.